

Module 1:

Digitaal informatie delen

Werkinstrument voor leerkrachten

Korte omschrijving thema

Kinderen zijn vandaag actief op de sociale media. Ze beleven elke dag kleine en grote avonturen en willen die zo snel mogelijk met al hun vrienden delen. #sharingiscaring is hun motto. Ze weten heel goed hoe je informatie, foto's en filmpjes deelt via verschillende platformen. Toch is het belangrijk om hun ook de elementaire kennis over onlineprivacy mee te geven, want ze zijn er zich vaak niet van bewust wie hun gedeelde informatie en beelden kan zien en zelfs delen.

Met de module 'Online delen' willen we hun geheugen opfrissen en uitleggen hoe je de belangrijkste sociale media gebruikt, welk platform je gebruikt voor welk soort bericht en hoe je je eigen onlineprivacy beschermt en ook die van anderen respecteert.

Doelstellingen

Met deze module beogen we volgende doelstellingen:

1. Een overzicht geven van de belangrijkste functies van Gmail, Facebook en Instagram
2. Inzicht geven in het juiste gebruik van de sociale media
3. Bewustzijn creëren over onlineprivacy

! Belangrijk:

- In de gebruiksvoorwaarden van Facebook en Instagram staat duidelijk vermeld dat je pas een account mag aanmaken, als je minstens 13 jaar oud bent. We zijn er ons van bewust dat heel wat kinderen, jonger dan 13 jaar, een Facebook- en/of Instagramaccount hebben. Daarom vinden we het ook belangrijk om hen via deze module de nodige instrumenten aan te reiken om er correct mee om te gaan.

ICT-eindtermen

In deze module komen de volgende ICT-eindtermen aan bod:

- De leerlingen gebruiken ICT op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier.
- De leerlingen kunnen ICT gebruiken om op een veilige, verantwoorde en doelmatige manier te communiceren.

Bovendien wordt aandacht besteed aan de eindtermen 'Muzische vorming':

- De leerlingen kunnen beeldinformatie herkennen, begrijpen, interpreteren en er kritisch tegenover staan.
- De leerlingen kunnen een eigen audiovisuele taal gebruiken en het massale audiovisuele aanbod een relativerende plaats toekennen.

Doelgroep

- Lager onderwijs derde graad
- Middelbaar onderwijs eerste graad

Benodigheden

- Min. 5 computers / laptops
- Toegang tot internet en webbrowser
- Digg-it-module 'Sharing is Caring'

Lesduur

2 lessen (2 x 50')

Vorbereiding

- Computers / laptops opladen
- Overzicht van het gebruik door de leerlingen van Gmail, Facebook en Instagram
- Klaarzetten van de diggit-module 'Sharing is Caring' op interactief bord

Belangrijke begrippen

Hieronder vind je een overzicht van een aantal relevante termen en definities m.b.t. online informatie delen:

Sociale media

Alle onlineplatformen waarop gebruikers zelf instaan voor het creëren van inhoud (tekst, foto's, video's, e.a.).

Sociaal netwerk

Een online platform waarop verschillende gebruikers met elkaar in interactie kunnen gaan, meestal door het aanmaken van een profiel, het aantrekken van vrienden of volgers en het creëren van inhoud (tekst, foto's, video's, e.a.).

Portretrecht

Het recht van iedere persoon om te weigeren dat beelden waar hij of zij opstaat, gepubliceerd worden.

Hashtag

Een label, aangegeven met een hekje '#', dat kan gebruikt worden om inhoud op internet te categoriseren en makkelijker terug te vinden.

Belangrijke begrippen

Hieronder vind je een overzicht van een aantal relevante termen en definities m.b.t. online informatie delen:

Privacy

Privacy is het recht om met rust gelaten te worden en om informatie over jezelf en het gebruik van jouw persoonlijke gegevens te kunnen controleren.

Privacy gaat over persoonsgegevens, zoals je naam, telefoonnummer, gemeente, e-mailadres, gezondheidstoestand, religie of beelden waar je op staat (foto, video). Met andere woorden: een persoonsgegeven is informatie over jezelf.

Insta stories

Korte video's van maximum 15 seconden die gedeeld worden onder de 'Verhaal'-knop van Instagram.
Zie ook Deel 7: Instagram.

Emoji

Het woord emoji komt uit het Japans en betekent letterlijk 'afbeelding' (e) + 'karakter, schriftteken' (moji).
Bij toepassingen als e-mail, sms, chat en WhatsApp, waar vaak korte berichten uitgewisseld worden, helpt de emoji om de bedoeling en het gevoel van de 'schrijver' toe te lichten.
Sedert 2014 wordt ieder jaar op 17 juli wereldemojidad gevierd, zo gekozen vanwege het feit dat de kalender-emoji (📅) deze dag aangeeft.

Draaiboek

Hieronder vind je een overzicht van het verloop van de les over het veilig gebruik van internet:

Deel 1: Introductie

Deel 6: Facebook

Deel 2: Conversatiestarters

Deel 7: Instagram

Deel 3: Een account aanmaken

Deel 8: Belang van privacy

**Deel 4: Afstemmen van platform
en boodschap**

Deel 5: E-mail

Deel 1: Introductie

1. E-mail: e-mail kan je vergelijken met brieven via de post versturen. Het grote voordeel is dat het veel sneller gaat en dat je hetzelfde bericht naar verschillende mensen tegelijk kan sturen. E-mail dient om teksten en beelden te sturen naar alle soorten mensen: vrienden, familie, collega's, ...
2. Facebook: op Facebook delen mensen van over de hele wereld info, foto's en video's met hun vrienden, familie en kennissen. Dit soort pagina wordt ook wel een sociaal netwerk genoemd.
3. Instagram: Instagram is zoals Facebook. De focus ligt meer op het delen van foto's en video's.

Deel 2: Conversatiestarters

Leerlingen zijn vaak digitaal heel actief. Het is dan ook belangrijk om hun ervaringen te delen: Wat doen ze online? Wat vinden ze interessant? Wat gaat goed en wat loopt soms fout? Onder begeleiding in klasverband het gesprek op gang brengen is een stap in het digitaal nog wijzer maken van leerlingen. Hieronder vind je een paar vragen als 'conversatiestarters' voor het thema 'Online informatie delen'.

- Volgens de gebruiksvoorwaarden van Facebook moet je minstens 13 jaar oud zijn om een account aan te maken. Waarom is dat zo volgens jou? En wat vind je zelf van die regel?
- 'Als je iets op het internet deelt, dan kan de hele wereld dat zien en later ook terugvinden. Foto's kan je namelijk doorsturen of delen.' Ben je het eens met deze stelling? Leg uit waarom (niet).
- Heb je wel eens een foto op Instagram of Facebook gezet van een vriend of vriendin, die daar nadien niet gelukkig mee was? Hoe heb je gereageerd t.o.v. je vriend(in)? Wat heb je gedaan om dit op te lossen?

Deel 3: Een account aanmaken

Korte omschrijving

Om e-mail, Facebook en Instagram te gebruiken heeft elke gebruiker een account nodig. We gaan door de verschillende stappen die je moet volgen voor de drie platformen.

Stap voor stap

Inhoud per stap	Werkvorm in de klas	Media
Opdracht: Welke stappen moet je altijd doorlopen om een account aan te maken?	Werk in groepjes + klassikale bespreking	

Inhoud per stap	Werkvorm in de klas	Media
<p>Uitleg: Elk platform verschilt wat qua aanpak, maar in het algemeen heb je deze vijf stappen nodig om een account aan te maken:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Kies de website of applicatie die je wil bezoeken. In deze module behandelen we Gmail, Facebook of Instagram.2. Geef de gegevens in die gevraagd worden (naam, voornaam, andere details).3. Kies een gebruikersnaam.4. Bedenk een sterk wachtwoord en geef het in.5. Je krijgt een bevestigingsmail. Klik nu op de knop die je daarin vindt om het aanmaken van je account te bevestigen. <p>Als bijlage vind je een volledig overzicht per platform van de gevraagde gegevens.</p>	<p>Klassikaal aanvullen van het overzicht met de 3 platformen (interactief)</p>	<p>Bijlage 1</p>

Inhoud per stap	Werkvorm in de klas	Media
<p>Tips:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Het is belangrijk om goed na te denken bij de keuze van een naam voor je account om serieus genomen te worden. Je zal deze account vast nog een tijdje gebruiken. Let er dus op dat de naam niet te kinderachtig of moeilijk te schrijven is.2. Een 'sterk wachtwoord' bestaat uit een unieke combinatie van cijfers, letters en speciale tekens die moeilijk te achterhalen is. Absoluut te vermijden zijn bijvoorbeeld je eigen naam en/of geboortedatum, opeenvolgende cijfers als '1234' of letterreeksen als 'abcdefg' of eenvoudig het woord 'wachtwoord'.	Klassikaal	Tool voor leerkrachten 'Veiligheid op het Internet'

Deel 4: Afstemmen van platform en boodschap

Korte omschrijving

Elk platform is een middel om te communiceren met familie, vrienden, collega's ... (medium). Niet elk platform is geschikt voor elke soort boodschap die de gebruiker wil verspreiden. Of voor elke doelgroep.

Wanneer gebruik je dan het best e-mail en wanneer Facebook of Instagram?

Stap voor stap

Inhoud per stap	Werkvorm in de klas	Media
Quiz: Match de boodschap en de doelgroep met het juiste platform.	Werk in groepjes	Bijlage 2 en 3

Deel 5: E-mail

Korte omschrijving

Voor e-mail hebben we gekozen voor het meest gebruikte platform, namelijk Gmail. Naast Gmail kan je ook kiezen voor Hotmail, Yahoo, Thunderbird e.d. Elke gebruiker kan voor zichzelf uitmaken wat hij of zij verkiest.

Stap voor stap

Inhoud per stap	Werkvorm in de klas	Media
Oefening: Maak een account aan op Gmail.	Werk in groepjes aan de computer	

Inhoud per stap	Werkvorm in de klas	Media
<p>Uitleg: Een e-mail opstellen. Om een e-mail op te stellen ga je naar de juiste website of applicatie. Daarnaast doorloop je de volgende stappen:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Klik op het rode icoontje met de pen of op 'Opstellen'. Dan gaat meteen een blanco mail open.2. In het veld 'Aan' zet je de bestemming, oftewel de persoon – of personen – naar wie je de mail wil sturen. Bij 'CC' kan je mensen zetten die de mail gezien moeten hebben maar van wie je niet noodzakelijk een antwoord verwacht. De personen die je in 'BCC' zet zijn onzichtbaar voor de andere ontvangers.3. Kies een duidelijke titel voor je bericht en schrijf die in het veld 'Onderwerp'.4. In het grote witte veld kan je je boodschap zetten.5. Als je ook een foto of een document wil meesturen, doe je dat door op de paperclip te klikken en een bestand te selecteren. Dat noemen we een bijlage. Als je mail klaar is, klik je op 'Verzenden'.	Klassikaal	Bijlage 4, 5, en 6

Inhoud per stap	Werkvorm in de klas	Media
Oefening: Schrijf een mail aan je mama en papa; je mag zelf een onderwerp kiezen.	Werk in groepjes aan de computer	
Tips: <ol style="list-style-type: none">1. Er bestaan een aantal vuistregels voor het schrijven van een e-mail. Die maken deel uit van de 'netiquette'. Wees je altijd bewust van de bestemming van je mail en pas je boodschap aan hem/haar aan.2. Denk goed na voor je je inschrijft op een nieuwsbrief, want voor je het weet zit je mailbox helemaal vol. Je kan onderaan de nieuwsbrief altijd klikken op 'Uitschrijven' als je niet langer geïnteresseerd bent.3. Doe nooit mails open met rare onderwerpen of van afzenders die je niet kent. Ook je e-mailadres, gsm-nummer of thuisadres geef je niet aan mensen die je niet goed kent.4. Om aan een e-mailadres van je bestemming te geraken, vraag je dat aan hem/haar. Als je het e-mailadres van een bedrijf of organisatie zoekt, check je best hun website.	Klassikaal	

Inhoud per stap	Werkvorm in de klas	Media
<p>Uitleg: Een e-mail labelen.</p> <p>Om een e-mail op te stellen ga je naar de juiste website of applicatie. Daarnaast doorloop je de volgende stappen.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Bovenaan de mail vind je een label-icoon waarop je klikt.2. Je ziet hier verschillende labels zoals 'Spam' en 'Belangrijk'. Je kan ook je eigen labels maken.3. Bij elke mail kan je vanaf nu het juiste label aanklikken wanneer je hem opendoet of wanneer je er één opstelt. Zo wordt je mailbox veel overzichtelijker.	Klassikaal	Bijlage 7

Deel 6: Facebook

Korte omschrijving

Facebook is een applicatie en platform waarop je kan interageren met vrienden en familie. Je kan er foto's, video's en gedachten delen, evenementen promoten en chatten. Je kan er ook nieuws lezen, maar 'fake news' is natuurlijk schering en inslag. Oppassen geblazen dus.

Let wel: je moet minstens 13 jaar zijn om een eigen Facebook-account te hebben.

Hieronder zetten we de functionaliteiten van Facebook op een rijtje.

Stap voor stap

Inhoud per stap	Werkvorm in de klas	Media
Vraag: Mogen je ouders en grootouders vriend van je worden op Facebook? Leg uit waarom (niet).	Interactief moment klassikaal	

Inhoud per stap	Werkvorm in de klas	Media
<p>Uitleg: Tijdlijn op Facebook. Als bijlage 8 vind je een voorbeeld van een Facebook-tijdlijn. Dit kan je erop vinden.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Met deze knop open je de startpagina.2. Deze knop leidt je naar je eigen profiel.3. Hier kan je Messenger openen, waar je privégesprekken kan voeren met vrienden. Dit wordt ook wel 'chatten' genoemd.4. Hier schrijf je berichten die al je vrienden mogen lezen.5. Zo voeg je foto's of video's toe aan je bericht.6. Hier kan je vrienden taggen. Check altijd op voorhand of ze hiermee akkoord gaan.7. Met deze knop kan je aangeven hoe je je voelt bij het schrijven van je 'post'.8. Op je tijdlijn vind je ook alle berichten van vrienden, groepen en pagina's die je volgt. Door te scrollen kan je ze allemaal overlopen.	Klassikaal	Bijlage 8

Inhoud per stap	Werkvorm in de klas	Media
<p>Uitleg: Je profiel op Facebook. Je eigen Facebook-profiel ziet er zo uit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Op je tijdlijn kan je allerlei posts plaatsen met tekst, foto's, video's, emoji's, e.a. Er komen bovendien automatische berichten op te staan als je een foto publiceert, 'Ik ga' aanvinkt bij een evenement of een video deelt. Ook je vrienden kunnen er een post op zetten, commentaar geven en 'liken'. 2. Hier vind je je persoonlijke info. Let wel: deel alleen de informatie die je zelf publiek wil maken. 3. Hier zie je al je Facebook-vrienden. 4. Hier staan al je foto's. 	Klassikaal	Bijlage 9
<p>Vraag: Welke merken of bekende personen volg je op Facebook? Wat vind je er zo leuk aan?</p>	Interactief moment klassikaal	
<p>Uitleg: Andere Facebook-pagina's. Je kan ook de pagina's van bedrijven, merken en bekendheden volgen. Je geeft eerst de naam in van diegene die je zoekt in de zoekbalk. Die vind je bovenaan elke Facebook-pagina. Vrienden en familie vinden kan je ook op deze manier.</p>	Klassikaal	Bijlage 10
<p>Opdracht: Wat zijn jouw drie favoriete emoji's? Teken ze op een leeg blad.</p>	Werk in groepjes	Blad papier per leerling
<p>Opdracht: Wat wordt de emoji van onze klas?</p>	De meest populaire uit alle tekeningen uitkiezen	

Deel 7: Instagram

Korte omschrijving

Instagram is een website maar vooral een applicatie – je hebt er dus een smartphone voor nodig – waarbij de nadruk heel erg ligt op foto's en video's. Je kan er beelden en stories delen met je volgers en naar die van anderen kijken. Commenten en liken gaat net als bij Facebook.

Ook op Instagram staat een leeftijdslimiet van 13 jaar.

In dit deel lichten we even toe wat er zoal kan met Instagram.

Stap voor stap

Inhoud per stap	Werkvorm in de klas	Media
<p>Vraag:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Wie gebruikt Instagram al actief? Wat is de grappigste foto die je deze week hebt gezien op Instagram? En waarom?2. Ik heb zelf ook een vraag: welke beroemdheid moet ik volgen om vandaag hip te zijn?	Interactief moment klassikaal	

Inhoud per stap	Werkvorm in de klas	Media
<p>Uitleg: Een post op Instagram zetten.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Eerst log je in op je Instagram-account.2. Daarna kies je mensen om te volgen. Het verschil met Facebook is dat je mensen kan volgen die jou niet volgen of zelfs niet kennen, zoals BV's en influencers.3. Daarvoor klik je op het vergrootglas en geef je de juiste naam.4. Daarna klik je op het plusteken onderaan en kies je een foto of video om te delen, of maak je een nieuwe.5. Je kan er ook een filter of een effect op zetten.6. Daarna schrijf je er een tekst bij.7. Je kan iemand of verschillende personen 'taggen'. Let wel: dat kan alleen als de betrokken personen hiermee akkoord gaan.8. Om je bericht makkelijker vindbaar te maken, kan je er ook één of meerdere hashtags bijzetten.	Klassikaal	Bijlage 11, 12 en 13
<p>Tip: Je kan foto's en video's zoeken met hashtags. Vul gewoon de term van je keuze in de zoekbalk in. Je kan dan verder kijken in de zoekresultaten.</p>	Klassikaal	

Deel 8: Belang van privacy

Korte omschrijving

Ook op internet mag je je eigen grenzen bewaren. Wil je liever geen gedachten delen met iemand of zijn er foto's die je liever privé houdt? Dan is het je goed recht om daarover te waken. Met de juiste reflexen gaat het niet mis voor je leerlingen.

Onderwerpen zoals online veiligheid en privacy vind je ook uitgebreid terug in de module 'Veiligheid op internet'.

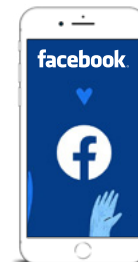
Stap voor stap

Inhoud per stap	Werkvorm in de klas	Media
Vraag: Foto's taggen op Facebook en Instagram is leuk. Maar vind jij het altijd leuk dat je getagd wordt in foto's? En wanneer vind je dat niet zo leuk? Waarmee moet je met het taggen van foto's eigenlijk rekening houden?	Interactief moment klassikaal	
Opdracht: Wat is voor jou privacy?	Werk in groepjes + klassikaal afronden met tips	

Inhoud per stap	Werkvorm in de klas	Media
<p>Tips:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Iedereen heeft in België portretrecht. Dat wil zeggen dat niemand zonder jouw toestemming een foto of video van jou mag publiceren: niet in de ‘echte wereld’ en ook niet online. Vraag dus altijd toestemming aan de betrokken personen om iets te publiceren of te delen.2. Op Facebook kan je aangeven dat je altijd toestemming moet geven voor er beelden verschijnen, waarop je getagd bent.3. Ook in privéberichten let je best goed op wat je deelt. Deze berichten mogen dan wel niet op je tijdslijn of account terechtkomen, er is altijd een risico dat er screenshots gemaakt worden en ze op die manier verspreid worden.4. Een e-mail kan altijd doorgestuurd worden. Let dus goed op wat je schrijft.5. Op Facebook kan je niet alleen je eigen vrienden kiezen, maar ook nog eens aangeven wie een bepaalde post mag zien: iedereen, alleen je vrienden, iedereen behalve ...6. Instagram heeft zowel openbare als privéprofielen. Als je profiel privé is, moet je zelf goedkeuren wie je posts mag zien. Je kan verder filteren door aan te geven welke posts alleen voor je ‘beste vrienden’ zichtbaar zijn.7. Log je in op een openbare computer of een gratis wifinetwerk? Dan moet je altijd uitloggen voor je vertrekt en geen persoonlijke gegevens delen.	Klassikaal	

Bijlagen

1.

1	Kies je website	Wij gaan voor Gmail	Er is maar 1 Facebook, dus je hoeft niet te kiezen	Same here
2	Geef je gegevens in	Voornaam & Naam	Voornaam, naam, GSM-nummer en geboortedatum	Voornaam, naam, GSM-nummer en geboortedatum
3	Kies je gebruikersnaam	Hou het eenvoudig en professioneel	Gewoon je naam, dan kunnen anderen je vinden	Kies zelf & hou het eenvoudig
4	Kies een sterk wachtwoord	Minstens 8 tekens	Minstens 8 tekens	Minstens 6 tekens
5	Klik op de knop in de bevestigingsmail	Gewoon klikken	Komaan, laat je gaan	Je wil dit, échtig waar!

Bijlagen - Oefenblad

2.

Dit wil ik delen:	Met...	E-mail	Facebook	Instagram
Een aankondiging, boodschap of vraag	Friends, family, business contacts, etc.			
Een aankondiging, boodschap of vraag	Friends and family			
Hoe ik me voel	Friends and family			
A hilarious joke	Friends and family			
Nice pictures	The organiser of a photo contest			
Nice pictures	Friends and family			
A self-made video	Friends and family			
A video I found online	Friends and family			

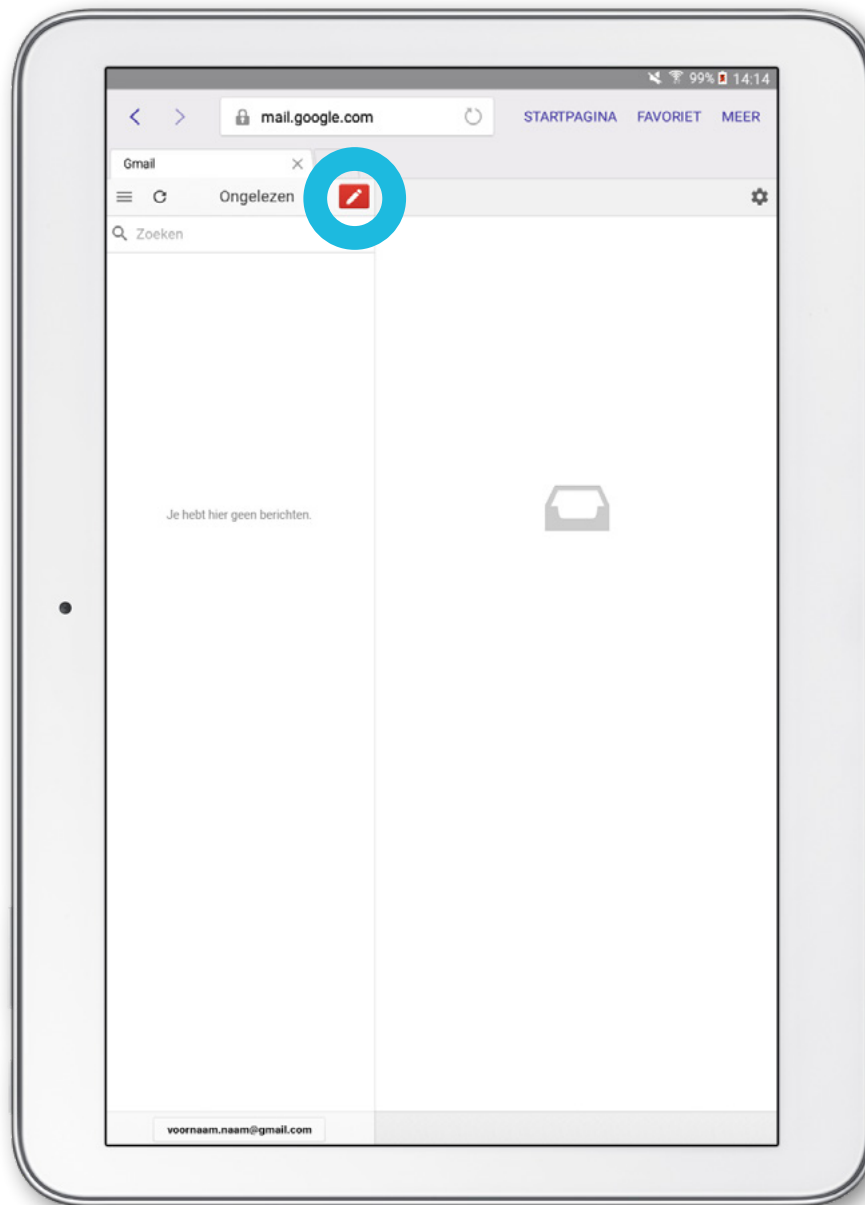
Bijlagen - Oefenblad met oplossingen

3.

Dit wil ik delen:	Met...	E-mail	Facebook	Instagram
Een aankondiging, boodschap of vraag	Friends, family, business contacts, etc.	✘		
Een aankondiging, boodschap of vraag	Friends and family		✘	
Hoe ik me voel	Friends and family	✘	✘	✘
A hilarious joke	Friends and family		✘	
Nice pictures	The organiser of a photo contest	✘		
Nice pictures	Friends and family		✘	✘
A self-made video	Friends and family		✘	✘
A video I found online	Friends and family		✘	

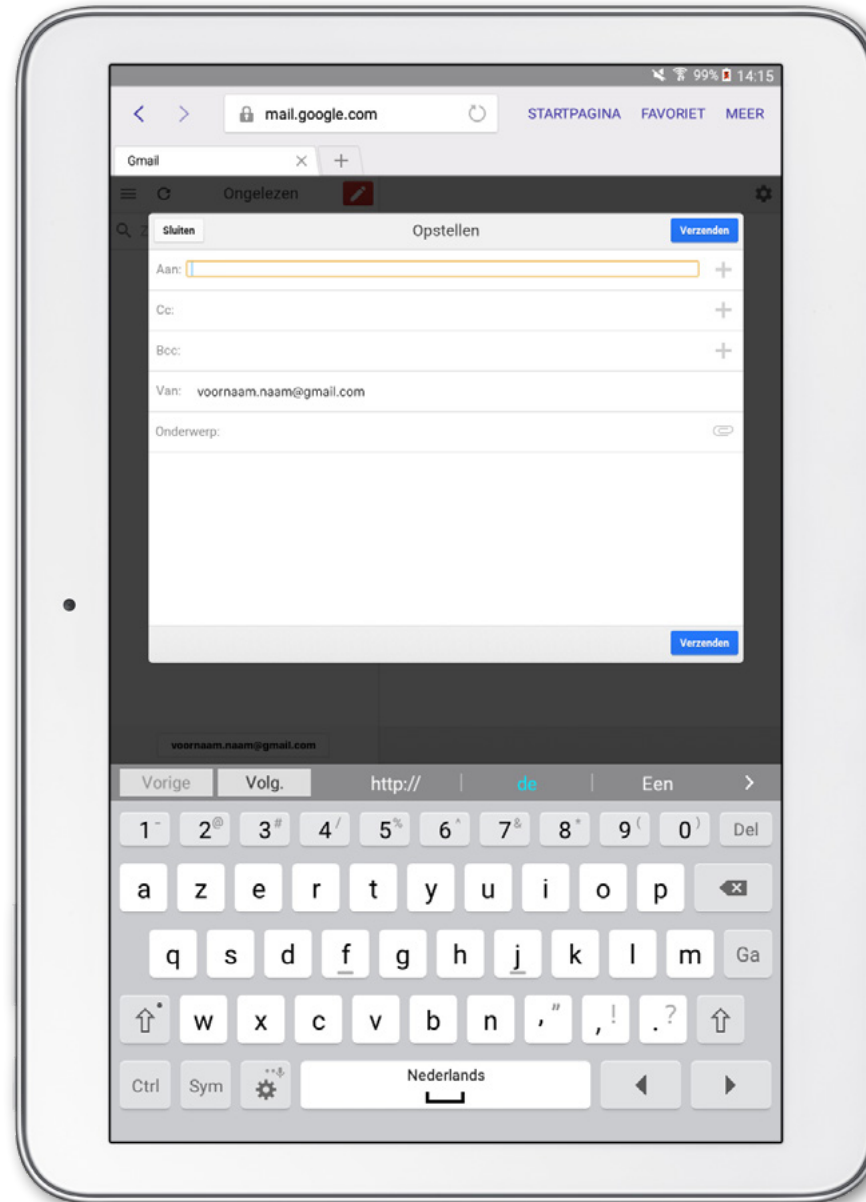
Bijlagen

4.

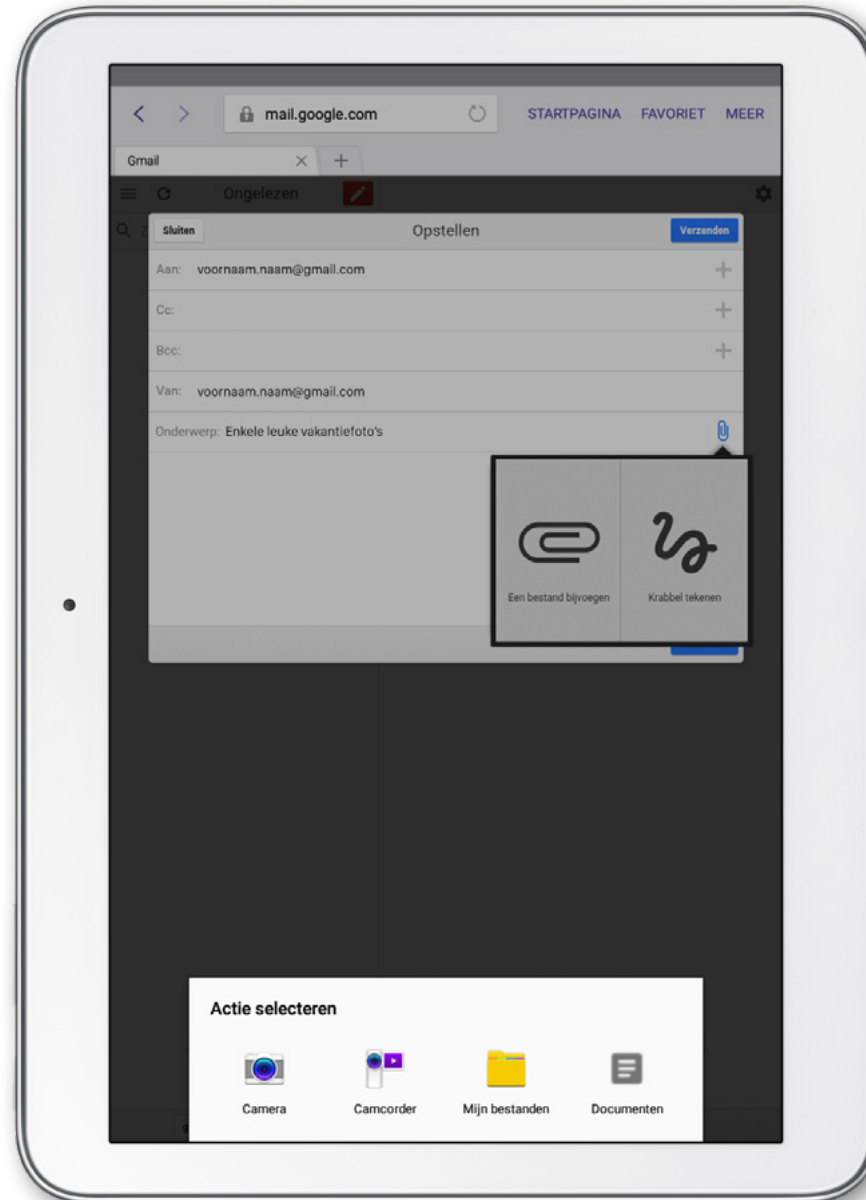
Bijlagen

5.

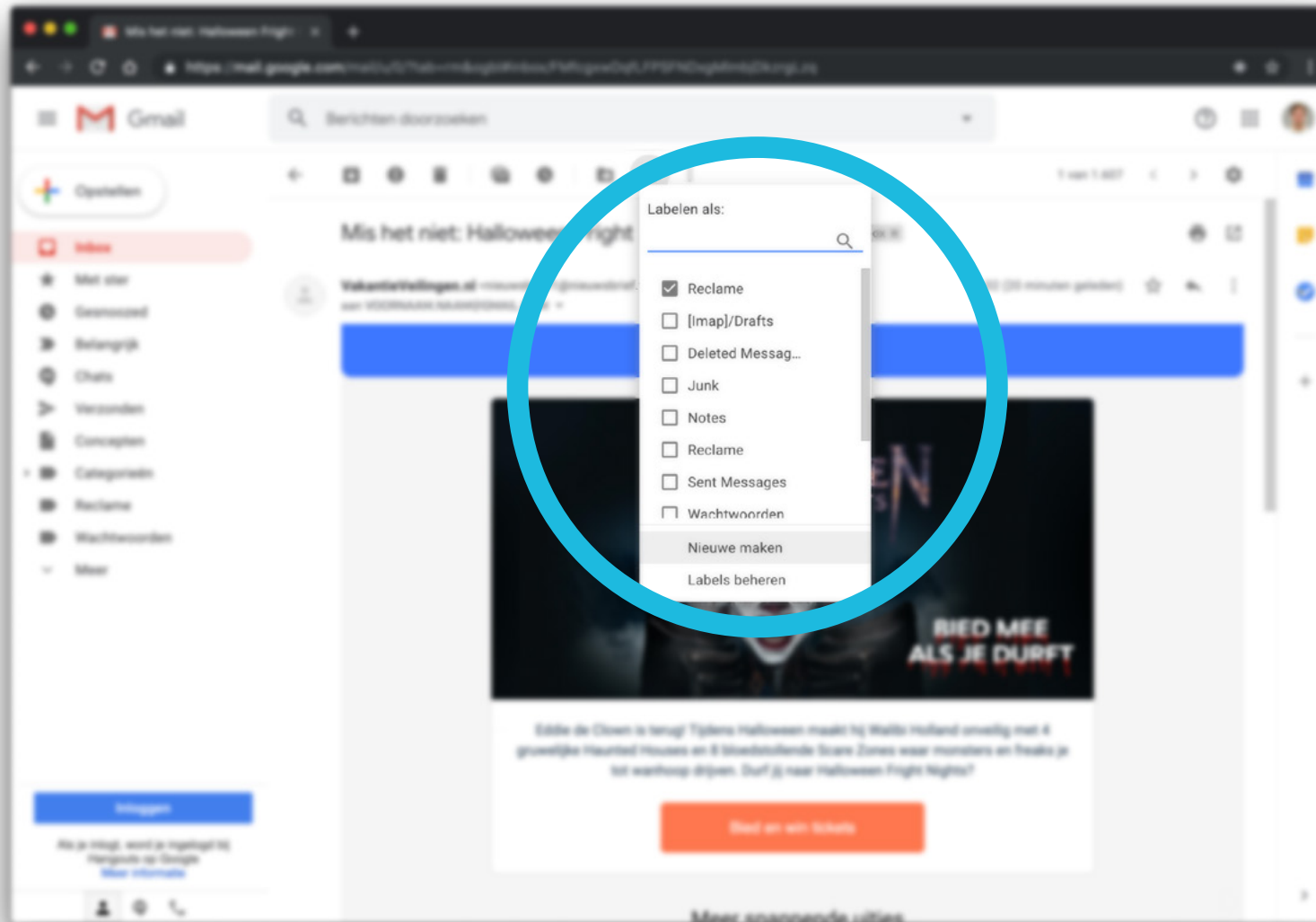
Bijlagen

6.

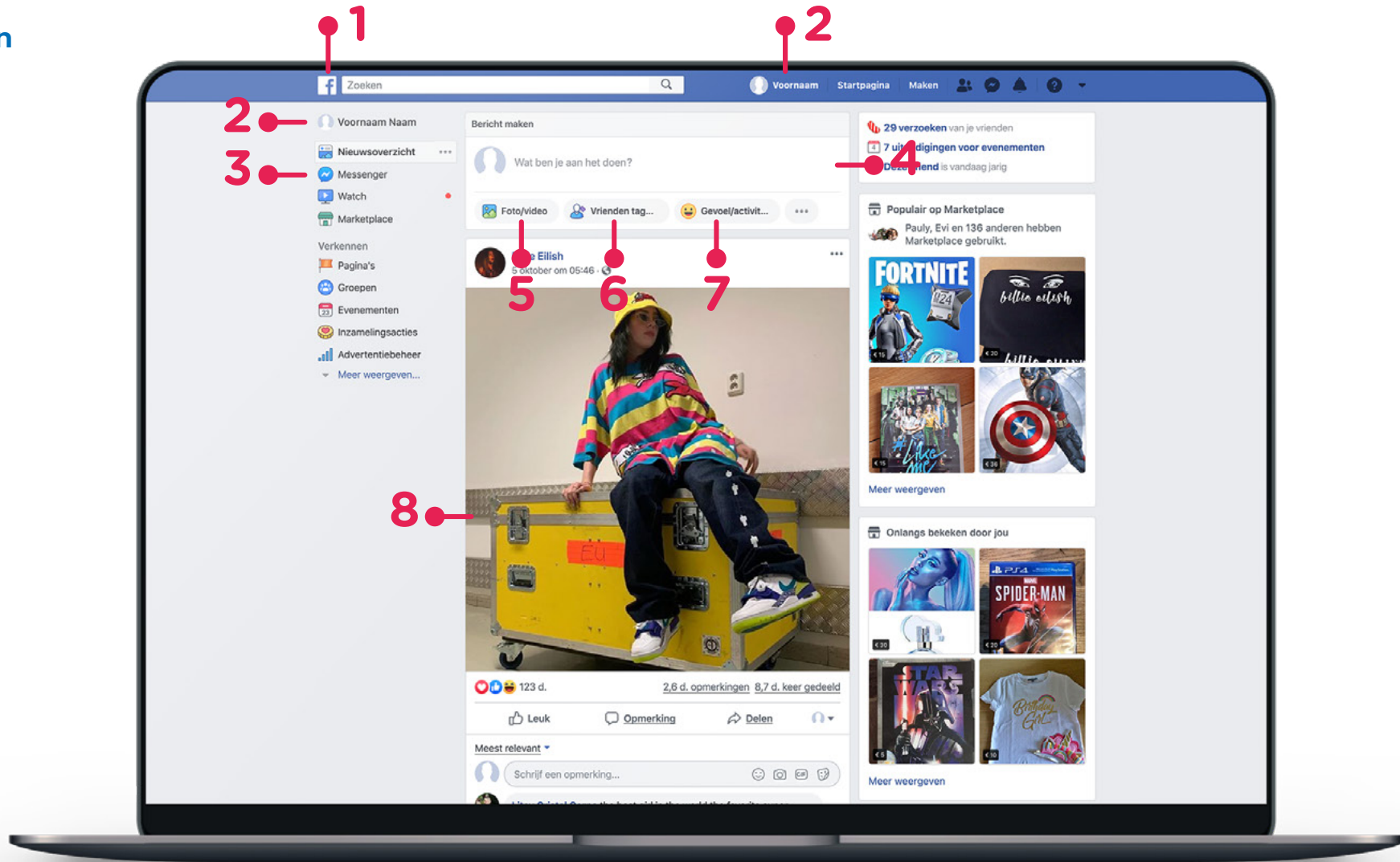
Bijlagen

7.

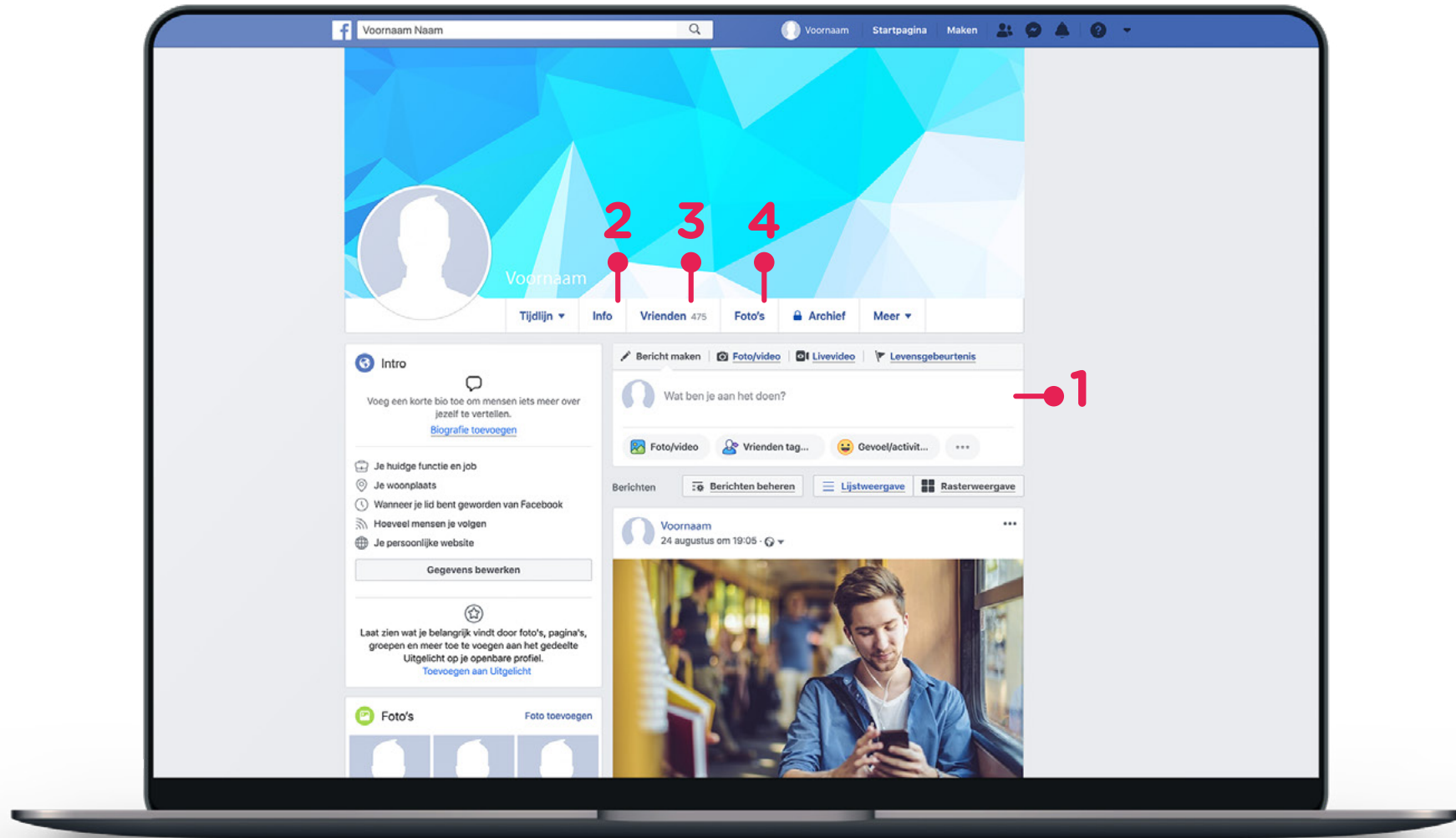
Bijlagen

8.

Bijlagen

9.

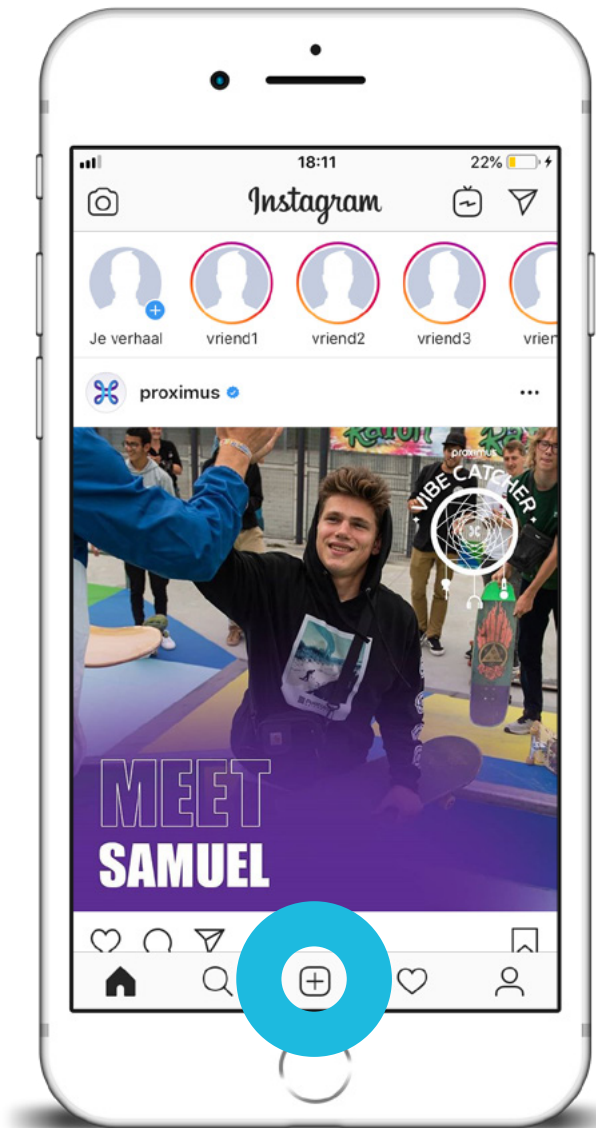
Bijlagen

10.

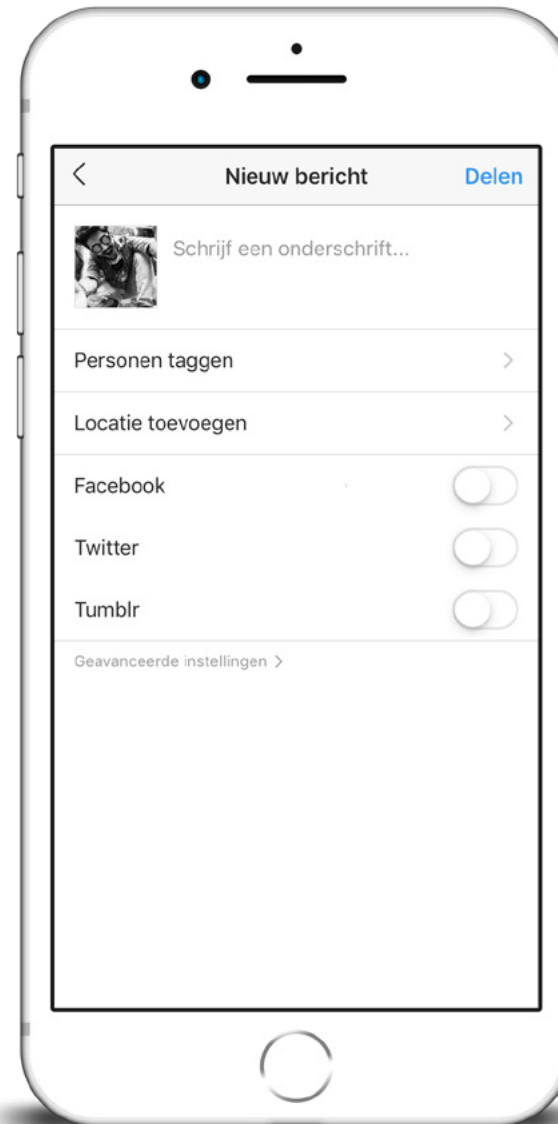
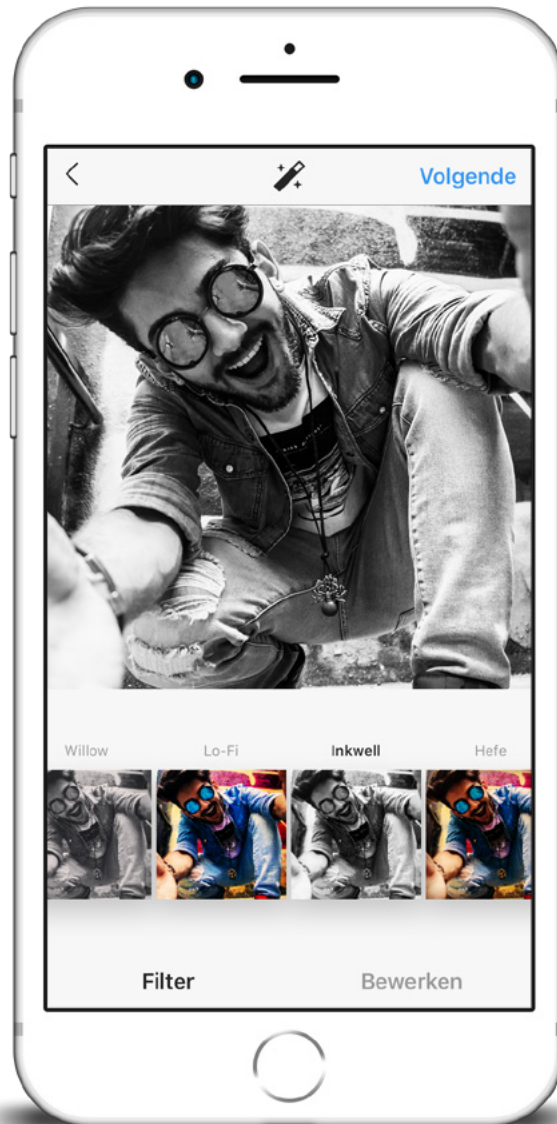
Bijlagen

11.

Bijlagen

12.

Bijlagen

13.

